

Essai de bibliographie pratique. Aide-Mémoire du libraire et de l'amateur de livres. Répertoire d'ouvrages rares ou curieux en tous genres anciens, et modernes, éditions originales, livres à gravures des XVIe, XVIIe et XIXe siècles, impressions rares, etc. Avec l'indication de leur valeur dans le commerce par un Ancien Libraire. Paris, 1906. Aide-Mémoire du libraire et de l'amateur de livres. (Ny. Mâcon, Protat frères). 8-r. 4, 443 l. Ára 20 fr.

A francia könyvgyűjtők s antikváriusok klasszikus kézikönyvének *Brunet* Manueljének, tekintve a legutolsó kiadása óta lefolyt hosszú időközt, egy nagy fogyatkozása van: az egyes könyvek mellé kitett árak jórésze ma már nem áll érvényben. Az izlés változása, mely az árak kialakulására oly döntő befolyással van, az utóbbi ötven esztendő alatt gyökeresen megváltoztatta a régi könyvpiacz árait s ezekre szöktette azon kötetek értékét, melyek *Brunet* idejében néhány száz frankért voltak kaphatók, míg másokat, főleg az Elzeviereket, Aldinákat, Estienneket leszorította régi áruk magaslatáról. Örömmel kell tehát üdvözlönnünk minden olyan kísérletet, mely az újabb áralakulások repertorizálására vonatkozik, még akkor is, ha e kísérlet igen távol áll a tökéletesség és megbízhatóság azon magaslatától, melyre *Brunet* egykor emelkedett.

Ily hasznos, bár fogyatkozásokkal telt kísérlet, az előttünk fekvő kötet is, mely betűrendben több ezer, szinte kizárólag francia nyelvű munkát sorol fel, igen rövid címekkel s a manap szokásos árak megjelölésével. Francia bíráló szemére vetették, hogy igen sokfélélt ölel föl, s ezzel nagyon is érezhetővé válik hiányossága, továbbá, hogy a tulajdonképeni ritkaságok mellett sok olyan munkára is kiterjeszkedik, melyek legfeljebb azért kerülnek ritkábban a könyvpiaczra, mivel senki sem keresi őket. E fogyatkozásokhoz járul még számos sajtóhiba s a cikkek beosztásánál tapasztalható sokszor bosszantó félreértés is, a mi szintén használhatósága rovására van. Mindezeknél érzékenyebb hátránya azonban a műnek, szerintünk, abban rejlik, hogy a könyvek értékelésénél semminemű idézettel (árverés, könyvkereskedői jegyzék stb.) nem dokumentálja eljárását s a dolgozat használójának mintegy vakon kell hinnie a névtelen szerző ítéletében. Már pedig, hogy ez ítélet mennyire ingadozó, azt egy sajtóhiba folytán kétszer szereplő munka eléggé bizonyítja. A *Histoire de la ville de Châlons-sur-Marne* u. i. *Barbat* és *Barbot* nevű szerző alatt is szerepelvén, az első esetben 60—65 frankra, a másodikban viszont 80—90 frankra van téve.

A munka tehát csak a legnagyobb óvatossággal használandó.